

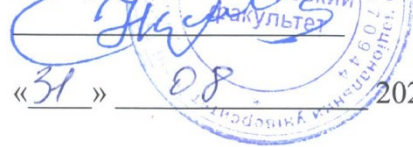
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Транзитологія

для студентів

галузь знань
напрямок підготовки
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

05 соціальні та поведінкові науки
052 політологія
другий (магістерський)
політологія
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Ткач Олег Іванович, професор, доктор політичних наук.

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. (Масукова) «31» 08 2022р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники: Ткач Олег Іванович, професор, доктор політичних наук.

Затверджено

« 26 » 08 2021 р.

Зав. кафедри політології

 (Олег БАТРИМЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » 08 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р., Пр. № 2, від 31.08 2022 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – визначити основні параметри переходів, вплив на політику, державу та міжнародні відносини. Курс є міждисциплінарним, в ньому поєднуються методи політичної економії, соціології, політології, теорії міжнародних відносин, політичної історії, політичної філософії, культурології та антропології; забезпечення стійкої системи знань про специфіку транзитологічних досліджень, що дозволить студентам розуміти впливи та відносини влади та громадянського суспільства, та вільно орієнтуватися в реальних процесах демократичного транзиту, переходу до демократії; в межах курсу передбачається вивчення текстів та авторів транзитології: Ф.Шміттєра, Т.Карл, Ш.Ейзенштадта, Г. О.Доннелла, Л. Даймонда, Х. Лінца, С. Ліпсета, А. Пшеворського, С. Хантінгтона, Е. Гідденса, З. Баумана, Д. Харві, У. Бека, Фредерика Джеймісона, Саскии Сассен, Сьюзан Стрейндж, Жана Бодрийєра, Поля Вірільо, теоретика інформаційного общества Мануеля Кастельса

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики політичних процесів, основні теорії та методи політичної науки.
2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо політичних феноменів та явищ, політичних процесів і подій; застосовувати основні терміни, категорії та класифікації в аналізі явищ та процесів.
3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел, володіти сучасною політичною культурою;

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна знайомить студентів із основами транзитологічних досліджень, які є новою міждисциплінарною галуззю досліджень. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика сучасних досліджень. З'ясовуються засади динаміки зміни політичних режимів (традиційне, модерне суспільство), приділяється увага проблемам основних етапів розвитку теорій, підходів до аналізу політичних процесів, особливостям розвитку субдисципліни в різних країнах: вивчення політичних транзитивних процесів в політологічних дослідженнях США, Західної Європі; проблеми переходу до демократії, «хвилі демократизації» у світі; особливості сучасної демократичної «хвилі» у Південній Європі, Латинській Америці, Південно-Східній Азії, Африці, Східній Європі, в пострадянському просторі в контексті глобалізаційних процесів. Розглядаються принципи порівняльного аналізу поведінки суб'єктів, окреслюються основні типології демократичного транзиту. Пояснюється варіативність сучасних режимів, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (політичних, економічних, релігійних) у межах національних та регіональних відносин. Послідовно розглядаються особливості транзиту країн Балтії, Південно-Східної Азії, Латинської Америки).

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про сучасні транзитологічні дослідження, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення зміни режимів шляхом їхньої типологізації. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях, вміючи надавати неупереджену експертну оцінку дослідженим явищам та феноменам політичних процесів.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

загальні:

ЗК 5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахові:

ФК 1. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК 4. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ФК 5. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

5. Результати навчання за дисципліною:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	предмет, методи, теоретичні основи транзитологічних досліджень, типи, форми, механізми транзиту	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, іспит	5
1.2	основну проблематику новітніх транзитологічних досліджень та критично осмислювати ці питання	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, конспект першоджерел, іспит	5
1.3	принципи аналізу демократичного транзиту	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, іспит	5
1.4	імперативно-ціннісні засади політичних інститутів та механізмів зовнішніх та внутрішніх умов	Самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	6
1.5	новітні типології сучасних транзитів	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	5
1.6	особливості транзитів (Україна, Росія, країн Балтії, Південно-Східної Азії).	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, іспит	14
Вміти:				
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із транзитології	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел, іспит	5
2.2	пояснювати варіативність сучасних транзитів, що впливає із специфіки взаємозв'язку релігійних, світоглядних, політичних, економічних чинників, формуючих відносини влади та суспільства	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, іспит	10

2.3	здійснювати дослідження цінностей демократії, спираючись на методики крос-темпоральних досліджень та уникаючи ідеологічної заангажованості	Семінар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, іспит	10
2.4	здійснювати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтацій суб'єктів транзиту за зміни зовнішніх та внутрішніх умов	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
2.5	виявляти конфлікти цінностей демократії в конкретних ситуаціях, пояснювати їхні причини та пропонувати шляхи їхнього вирішення	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої транзитологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, конспект першоджерел, іспит	3
3.2	презентувати результати досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	3
3.3	вести полеміку стосовно питань переходу до демократії в умовах глобалізації на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом політичної науки.	Семінари	Дискусії	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із досліджень транзиту, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	2
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів досліджень, та порівнювати їх із результатами досліджень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень і пояснень особливостей переходу до демократії	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни																	
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
1. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.	+	+	+	+	+	+												
2. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень							+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь (доповнення, участь в дискусіях): РН 1.1, 1.2, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 9 / 12 балів
2. Конспект першоджерел: РН 1.2, 2.1, 3.1 -
3. Презентація самостійного дослідження: РН 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3.
4. Письмова контрольна робота: РН 1.1., 1.3, 1.4, 1.5 –

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів,

отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійну роботу (есе).

Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
- в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 4.3 - 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Усна відповідь, доповнення, участь в дискусіях		12	20
Конспекти першоджерел		6	10
Самостійна індивідуальна робота	Дослідження політичних, демократичних цінностей за методологією раціонального вибору, неінституціоналізму	12	20
контрольна робота		6	10

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Самостійна робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

5. Письмова контрольна робота:

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та

додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

6. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Теоретичні та методологічні засади дослідження транзиту				
1	Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми політичної транзитології	2	2	4

2	Тема 2. Еволюція становлення політичної транзитології.	2	2	6
3	Тема 3. Особливості демократичного переходу.	2		6
4	Тема 5. Елітистські (процедурні) теорії демократичного транзиту як методологічні напрямки політичної транзитології	2		6
5	Тема 4. Інституціональний підхід у транзитології	2		6
6	Тема 6. Теорія хвиль демократизації.	1	2	8
	Письмова контрольна робота:	1		
Частина 2. Зовнішні та внутрішні умови та чинники транзиту Ціннісний вимір демократичного переходу				
7	Тема 7 Демократичні відкати (відкати від демократії) в умовах глобалізації	2	2	10
8	Тема 8. Проблеми і моделі консолідації демократії	2		6
9	Тема 9. Демократичний транзит країн Центральної та Східної Європи	2	2	6
10	Тема 10. Гібридний політичний режим як проблема транзитології	2		6
11	Тема 11. Демократичні трансформації на пострадянському просторі	2		6
12	Тема 12. Економічні фактори транзиту	2		6
13	Тема 13. Проблеми політичної трансформації України	1	2	6
	Підсумкова контрольна робота	1		
	ВСЬОГО	26	12	82

Загальний обсяг – **120 год.**, в тому числі:
 Лекцій – **26 год.**
 Семінари – **12 год.**
 Самостійна робота – **82 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Горбатенко В.П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. – К.: Академія, 1999. – 240 с.
2. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. – К.: “Сталь”, 2005. – 500 с.
3. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: Монографія // М.І.Панов (кер.авт.колект.), Л.М.Герасіна, О.Г.Данильян та ін.. За заг ред. Л.М.Герасіної, О.Г.Данильяна.- Х.:Право, 2008.-320 с.

4. Зеленько Г. “Навздогінна модернізація”: досвід Польщі та України. – К.: Критика, 2003. – 216с.

Додаткова:

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. — К.: 2000. — 284 с.
2. Бодуен Ж. Вступ до політології. — К., Основи, 1997. — 171 с.
3. Бокало Н. Демократизація у Східній Європі. — К., Основи, 2001. — 129 с.
4. Браун П. Посібник з аналізу державної політики. — К.: Основи, 2000 — 243с.
5. Веймер Д. Аналіз політики. Концепція і практика. — К.: Основи, 2000 — 654с.
6. Вінниченко В. Відродження нації. В 3—х кн. — К., 1990.
7. Донченко Д. Архетипи соціального життя і політики. — К. Либідь. 2001. — 325 с.
8. Енциклопедія політичної думки: Пер. з англ. / За ред. Д. Міллера. — К.: Дух і літера, 2000. — 472 с.
9. Загальна декларація прав людини. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р,
10. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. — 447с.
11. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні системи. Світова політика: Навчальний посіб.. — К. : ФАДА, ЛТД, 2001. — 224с
12. Коцур.А.Г Національна ідея в інтелектуальній спадщині української та російської еліти кінця XVIII — XX ст. 2001.
13. Кремень В. Г., Андрущенко В. П., Воронкова В. Г., Лузан А. О., Полуріз В. І. Політологія: Підручник для студ. вищих навч. закладів / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Ю.І. Кулагін (заг.ред.), В.І. Полуріз (заг.ред.). — К. : Альтерпрес, 2002. — 612с.
14. Кутуєв П.В. Класична парадигма модернізації в соціологічній теорії: критичний аналіз теоретико-методологічних та ідеологічних засад // Соціальні виміри суспільства. Збірка наукових праць. - К.: Інститут соціології НАН України, 2004. - Вип. 7. - С. 68-80.
15. Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки. — К., 2001.
16. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. — К.-Н.-Й., 1996.
17. Мадіссон В. В., Шахов В. А. Політологія міжнародних відносин: Навч. посібник для студ. гуманітарних фак. вищ. закладів освіти. — К. : Либідь, 1997. — 174с.
18. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини. — К. : Науково-видавничий центр "Наша культура і наука", 2002. — 452с.
19. Ожеван М.А. Українська національна ідея та культурполітика наздоганяючої модернізації // Незалежний культурологічний часопис “І”. - 2000. - № 18. - С. 51-87.
20. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П Горбатенко.; За ред. Ю.С.Шемшученка, В.Д.Бабкіна, В.П.Горбатенка. — 2-вид., доп. і перероб. — К.: Генеза, 2004.— 736 с.
21. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. — К., 1995.
22. Примуш М.В. Політико-правове регулювання діяльності політичних партій в Україні. К., 2001. — 218 с.
23. Ролз Дж. Політичний лібералізм. — К., 2000 – 382 с.
24. Романов В. Вступ по аналізу державної політики. — К.: Основи, 2001 — 238 с.
25. Рудич Ф. М., Балабан Р. В., Дергачов О. П., Заремба О. В., Зеленько Г. І. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / Міжрегіональна академія управління персоналом; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. — К.: МАУП, 2002. — 488с.
26. Стоун. Дебора. Парадокс політики. Мистецтво ухвалення політичних рішень. - 2001.

27. Ткач О.І. Модернізація політичних систем країн Латинської Америки (політологічний аналіз). Монографія. — К.: Ніка-Центр, 2006. — 312 с.
28. Сфера, 2000.Т. 3 : Політичний устрій вільного народу. — 2000. — 252 с.
29. Холліс Мартін, Сміт Стів. Пояснення і розуміння міжнародних відносин /О.Б. Кагановський (пер.). — Х.: Видавнича група „РА-Каравела”, 2002. — 216с
30. Мазур О. Г. Концептуалізація політичного режиму в контексті сучасних трансформаційних процесів в Україні : монографія / О. Г. Мазур ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Луганськ : Елтон-2, 2014. - 403 с.